

Protokół
XXXIII posiedzenia plenarnego
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w dniu 8 czerwca 2017 roku

I. Otwarcie posiedzenia i powitanie gości

Gospodarzem posiedzenia Rady był, prof. J. Szmidt Rektor Politechniki Warszawskiej, który wraz z Przewodniczącym RG prof. J. Woźnickim otworzył obrady i przywitał członków Rady oraz zaproszonych gości.

II. Przyjęcie porządku obrad

Rada jednomyślnie przyjęła zaproponowany porządek obrad.

III. Ministerialna koncepcja Ustawy 2.0

Przewodniczący Rady prof. J. Woźnicki przedstawił prezentację zawierającą rezultat prac Komisji ds. Strategicznych Problemów Szkolnictwa Wyższego powołanej przez Konferencję Rektorów Akademickich Szkół Polskich w porozumieniu z Radą Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Informacje ujęte w prezentacji odnoszą się do treści Raportu nr 1 i Raportu nr 2. Raport nr 1 zawiera analizę porównawczą ogłoszonych w dniu 1 marca br. opracowań trzech zespołów MNiSW, wraz z uwagami i komentarzami, oraz przedstawienie kanonów, rekomendacji i założeń fundamentalnych w odniesieniu do kluczowych kwestii w pracach nad nową ustawą. Komisja kontynuując swoje prace zgodnie z przyjętym w listopadzie 2016 r. przez Zgromadzenie Plenarne KRASP dokumencie przystąpiła do przygotowania Raportu nr 2, który zawierał opracowania m.in. własnych propozycji tekstu wybranych regulacji o strategicznym znaczeniu, do projektu nowej Ustawy 2.0, wraz z uzasadnieniem merytorycznym brzmienia wnioskowanych przepisów. Projekt ten został poddany konsultacjom. Opracowany przez Zespół Redakcyjny Komisji tekst wstępnie proponowanego brzmienia przepisów nowej ustawy obejmuje uznawany za jeden z kluczowych, Dział III pt. „Ustrój uczelni”, z rozdziałami poświęconymi statutowi, organom, organizacji i jednostkom międzyuczelnianym. W zaproponowanym przez Komisję Dziale pt. „Ustrój uczelni”, wykorzystano teksty części aktualnie obowiązujących regulacji (Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, tekst jednolity). Zdaniem członków Zespołu Redakcyjnego nowa ustawa może, a nawet powinna zawierać powtórzenie napisanych w sposób niebudzącej wątpliwości, wybranych fragmentów ustawy – swej poprzedniczki, które dobrze sprawdziły się w praktyce w minionych latach. Nowe elementy treści Działu „Ustrój uczelni” zawierają m.in. zasadnicze delegacje do statutu uczelni, propozycje zwiększenia zakresu kompetencji rektora, a także zmiany dotyczące składu i kompetencji konwentu, który zyskuje umocowanie ustawowe organu kolegialnego uczelni o charakterze obligatoryjnym, wybieranego przez senat, z nie mniej niż połową członków (w tym przewodniczącym) z grona osób niezatrudnionych w uczelni. Obecnie Komisja ds. Strategicznych Problemów Szkolnictwa Wyższego, zgodnie ze swą misją kontynuuje prace nad Raportem nr 3. Na kolejnym jej lipcowym

posiedzeniu poddany zostanie ocenie Zespołu Konsultantów zbiór niektórych innych rozdziałów przyszłej ustawy, których teksty zostaną opracowane i zaproponowane przez Zespół Redakcyjny Komisji. Przewodniczący RGNiSW podkreślił, że członkowie Komisji z satysfakcją przyjęli pozytywną ocenę Raportu nr 1. Sygnały w tej sprawie napłynęły zarówno z Ministerstwa jak i od rektorów uczelni członkowskich KRASP oraz ekspertów, w tym członków RGNiSW. Korzystając z okazji złożył podziękowania wszystkim osobom, których uwagi przyczyniły się do podniesienia jakości rezultatów prac Komisji.

Premier J. Gowin odnosząc się do propozycji zawartych w prezentowanych raportach poinformował, że są one formą dialogu, który poprzedza uzgodnienia projektu przyszłej ustawy prowadzone w ramach cyklu debat Narodowego Kongresu Nauki. Dotychczas prace resortu skupiły się nad wszystkimi modułami, które były przedmiotem debat NKN. Proponowany projekt ustawy będzie obejmował swoim zakresem regulacje zawarte w ustawach: Prawo o szkolnictwie wyższym, o zasadach finansowania nauki, o stopniach i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki, a także regulacje z zakresu pożyczek i kredytów studenckich. Należy podkreślić, że ustawa będzie miała charakter ramowy, natomiast szczegółowe rozwiązania prawne będą przeniesione na poziom aktów wewnętrznych tj. statutów. Premier J. Gowin zaznaczył, że wspólnoty akademickie powinny podjąć dialog nad przyszłym kształtem statutów uczelni, tak aby nie zawierały nadmiernych regulacji. Ponadto ustawa 2.0 ma zdecydowanie poszerzyć autonomię uczelni. Wprowadza również wiele bardzo ważnych zmian systemowych tj:

- powstanie uczelni badawczych, które będą wyłaniane w drodze konkursu na program doskonałościowy. Przystąpienie do konkursu będzie wiązało się ze spełnieniem kryteriów związanych z kategoryzacją. Ponadto uczelnie badawcze będą zobowiązane do przedstawienia strategii rozwoju uczelni. W oparciu o wyżej wymienione kryteria zespół zagranicznych ekspertów wyłoniłby uczelnie, którym przypisany zostanie status uczelni badawczych. Należy zaznaczyć, że kategoria uczelni badawczych będzie kategorią otwartą, zaś ich finansowanie odbywać się będzie z dodatkowych środków przeznaczonych na naukę i szkolnictwo wyższe;
- przeniesienie uprawnień do prowadzenia studiów doktoranckich oraz do nadawania stopni naukowych z poziomu jednostek organizacyjnych na poziom całych uczelni. Takie rozwiązanie spowoduje, że uczelnie będą przedmiotem ewaluacji działalności naukowej w ramach na nowo zdefiniowanych dyscyplin naukowych. Biorąc pod uwagę to rozwiązanie resort planuje odejść od modelu uczelni, które są luźną federacją wydziałów na rzecz rozwoju interdyscyplinarnego i spójnego zarządzania jednostką.

Premier J. Gowin zaznaczył, że w związku z planowanymi zmianami będą musiały ulec modyfikacjom relacje wewnątrz uczelni, a co za tym idzie wzmocnienie roli rektora i jednoosobowych organów decyzyjnych, a także zmiana trybu wyboru rektora.

- zmiany w zakresie ewaluacji jednostek naukowych. Resort podjął prace nad zmianą kwalifikacji dziedzin i dyscyplin, ponieważ coraz większym problemem staje się nadmiernie wąska specjalizacja. W związku z tym planuje się przyjęcie nowej klasyfikacji uwzględniającej systematykę

dziedzin i dyscyplin OECD. Przedmiotem ewaluacji byłyby całe uczelnie lub instytuty naukowe, przy czym ewaluacja prowadzona byłaby w ramach poszczególnych dyscyplin. Planowane jest również poszerzenie skali ocen kategorii naukowych o kategorię B+. Kolejnym elementem poszerzenia skali ocen jest powiązanie uprawnień do nadawania stopnia dra i dra hab. z kategorią naukową z danej dyscypliny w ramach jednostki naukowej.

- zmiana oceny czasopism naukowych. W projektowanej ustawie przyjęto propozycję, aby ranking tworzony był w oparciu o międzynarodowe bazy. Ma to na celu promowanie jakości publikacji jak również dowartościowanie tych czasopism, które uwzględniane są w bazach międzynarodowych. Kolejnym rozwiązaniem będzie utworzenie programu grantowego, dającego możliwość innym czasopismom dołączenie do grona tych wyżej punktowanych.

W projektowanej ustawie znalazły się również nowe rozwiązania obejmujące obszar kształcenia doktorantów. Planowane jest zmniejszenie liczby doktorantów i objęcie ich systemem stypendialnym, przy czym koszty tego systemu w 90% będą pokrywane przez Ministerstwo a w 10% przez uczelnie. Zmianie ulegnie również obecny model studiów doktoranckich. Nastąpi likwidacja studiów niestacjonarnych, natomiast zostaną wprowadzone 3 ścieżki: utworzenie szkół doktorskich, które w głównej mierze będą prowadziły kształcenie interdyscyplinarne prowadzone na poziomie szkół i struktur międzyuczelnianych, ścieżka eksternistyczna oraz grant promotorski przyznawany w drodze konkursu prowadzonego przez NCBiR. Premier J. Gowin dodał, że model kształcenia doktorantów będzie wzbogacony o szereg innych rozwiązań, które będą zmierzały do podniesienia jakości doktoratów, m.in. wprowadzona zostanie ocena śródkresowa doktoranta, od której uzależnione będzie dalsze kontynuowanie doktoratu.

W wyniku uzgodnień i prowadzonego ze środowiskiem dialogu resort zdecydował o utrzymaniu stopnia doktora habilitowanego przy jednoczesnym zniesieniu jego obligatoryjności jako warunku przedłużenia umowy o pracę. Trwają również prace nad wprowadzeniem szybkiej ścieżki dającej możliwość uzyskania stopnia doktora habilitowanego wąskiemu gronu najwybitniejszych młodych naukowców (np. dla osób, które otrzymały grant ERC).

Reformie poddana zostanie również Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów. Obecnie trwają prace nad dwoma alternatywnymi rozwiązaniami. Pierwsze zakłada zmianę trybu wyboru członków Komisji, tak aby reprezentowali w danej dyscyplinie najwyższy poziom naukowy. Dodatkowo planuje się zwiększenie transparentności przy wylanianiu ekspertów CK w danej dyscyplinie. Drugie rozwiązanie przewiduje połączenie obecnej Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów z Komitetem Ewaluacji Jednostek Naukowych. Jednakże w tej sprawie MNiSW zamierza przeprowadzić konsultacje ze środowiskiem naukowym.

Reformie podlegać będą również zasady ewaluacji jednostek naukowych. Natomiast najmniejszym modyfikacjom poddane zostaną zasady prowadzenia studiów a także system pomocy materialnej.

Istotnym punktem zmian systemu będzie zmiana finansowania nauki i szkolnictwa wyższego, scaleniu poddane zostaną obie części budżetu. Wprowadzony zostanie również stan spoczynku dla profesorów tytularnych, którzy osiągnęli wiek 70 lat.

Następnie prof. Z. Marciniak, który przewodniczył obradom podziękował Premierowi J. Gowinowi za wystąpienie i przedstawienie najistotniejszych zagadnień mających znaleźć się w nowo projektowanej ustawie 2.0. Zdaniem prof. Marciniaka przedstawiony projekt jest logiczny i spójny a procesy przewidywanych zmian mają charakter ewolucyjny. Zabierając głos dodał również, że w obecnej sytuacji środowisko potrzebuje harmonii dwóch rzeczy: autonomii, która słusznie ma być poszerzona oraz podniesienia etosu nauczyciela akademickiego. W dalszej części spotkania odbyła się dyskusja z udziałem zaproszonych gości, w trakcie której zwrócono uwagę na pojawiające się wątpliwości i pytania wobec niektórych z proponowanych rozwiązań m.in.

- zachodzi obawa wypromowania nadmiernej liczby pracowników naukowych ze stopniem doktora;
- przy tworzeniu zapisów ustawowych należy zachować dbałość legislacyjną;
- zwrócono uwagę, że niezwykle ważne jest zachowanie stabilności proponowanych rozwiązań;
- poruszono także temat awansów naukowych;
- w odniesieniu do propozycji połączenia obu części budżetowych zwrócono uwagę, że może dojść do próby stworzenia systemu, który jest nieczytelny;
- brak jest rozwiązań dotyczących podniesienia jakości kształcenia nauczycieli;
- nie określono w ustawie systemu bodźców związanych z finansowaniem.

Premier J. Gowin odnosząc się do uwag i wypowiedzi podziękował wszystkim za udział w dyskusji, podkreślił, że w pracach nad nową ustawą ministerstwo dokłada wszelkich starań, aby jej zapisy były na tyle uniwersalne, aby możliwie jak najdłużej przetrwała w niezmienionej postaci, stąd jej ramowy charakter. Dodał również, że resort pracując nad poszczególnymi działaniami ustawy często analizował szereg dobrych rozwiązań, które funkcjonują w innych krajach europejskich. Przeprowadzono także symulacje w odniesieniu do nowego algorytmu podziału środków czy też nowych zasad dotyczących uprawnień do nadawania stopni naukowych. W dalszej części wypowiedzi odniósł się do sprawy konsolidacji w szkolnictwie wyższym. Zaznaczył, że ministerstwo będzie skłaniało się ku rozwiązaniom, które będą zachęcały do tego typu działań. Zwłaszcza, że w obecnym czasie resortowi udało się zdobyć znaczne środki finansowe na przeprowadzenie procesów konsolidacyjnych. Odnosząc się do uwag w sprawie połączenia obu części budżetowych zaznaczył, że w pełni podziela obawy, że zwiększenie tym sposobem nakładów finansowych może być pozorne. Jednakże w warunkach niżu demograficznego takie działanie wydaje się być konieczne. Odnosząc się do wypowiedzi dotyczącej kształcenia nauczycieli Premier J. Gowin poinformował, że ministerstwo planuje wystartować o grant w ramach konkursu

INFOSTRATEG na przygotowanie nowego modelu kształcenia nauczycieli. Ponadto zdaniem Premiera uprawnienia do kształcenia nauczycieli powinny być ograniczone do grona najlepszych uczelni w Polsce. Odpowiadając na pytanie dotyczące nadawania uprawnień przez instytuty badawcze, Premier J. Gowin poinformował, że resort planuje odebrać instytutom uprawnienia do nadawania stopni i tytułów naukowych, bowiem tego rodzaju jednostki powinny być nastawione głównie na współpracę z biznesem, a praca naukowa tam prowadzona powinna być powiązana z uczelniami. Odrębną kwestią pozostaje status instytutów naukowych PAN. W najbliższym czasie odbędzie się szereg spotkań z władzami PAN, aby móc wypracować najlepsze rozwiązania. Jak do tej pory ze strony władz PAN została wysunięta propozycja utworzenia uniwersytetu w oparciu o instytuty PAN, jednakże to rozwiązanie nie zostało przychylnie przyjęte przez dyrektorów instytutów. Zdaniem Premiera J. Gowina rozmowy w tej sprawie będą toczyły się dalej i być może uda się przyjąć kompromisowe rozwiązania, które będą korzystne dla obu stron.

Prof. Z. Marciniak podziękował Premierowi za udział w spotkaniu i przedstawienie szczegółowych propozycji jakie mają znaleźć się w nowo tworzonej ustawie.

Z uwagi na inne zobowiązania prof. Z. Marciniaka dalszą część obrad poprowadził prof. E. Jezierski.

IV. Komunikaty

Treść komunikatów stanowi załącznik do protokołu.

V. Zaopiniowanie projektów aktów prawnych

Projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowego trybu postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego prowadzonego wobec nauczycieli akademickich oraz sposobu wykonywania i zatarcia kar dyscyplinarnych

Przewodniczący Komisji Ekonomiczno-Prawnej RG, prof. J. Szambelańczyk, przedstawił projekt uchwały, w której Rada pozytywnie opiniuje przedłożony projekt rozporządzenia. Rada przyjęła uchwałę jednomyślnie. Uchwała nr 457/2017 stanowi załącznik do protokołu.

Projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobu ustalania wysokości dotacji i rozliczania środków finansowych na utrzymanie potencjału badawczego oraz na badania naukowe lub prace rozwojowe oraz zadania z nimi związane, służące rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich

Przewodniczący Komisji Ekonomiczno-Prawnej RG, prof. J. Szambelańczyk, przedstawił projekt uchwały, w której Rada pozytywnie opiniuje przedłożony projekt i zgłasza do niego szereg uwag. Rada przyjęła uchwałę jednomyślnie. Uchwała nr 458/2017 stanowi załącznik do protokołu.

Projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie studiów doktoranckich i stypendiów doktoranckich

Przewodniczący Komisji Kształcenia RG, prof. E. Jeziński, przedstawił projekt uchwały, w której Rada pozytywnie opiniuje przedłożony projekt wraz z uwagą. Rada przyjęła uchwałę jednomyślnie. Uchwała nr 459/2017 stanowi załącznik do protokołu.

Projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków prowadzenia studiów

Przewodniczący Komisji Kształcenia RG, prof. E. Jeziński, przedstawił projekt uchwały, w której Rada pozytywnie opiniuje przedłożony projekt wraz z uwagą. Rada przyjęła uchwałę przy jednym głosie wstrzymującym się. Uchwała nr 460/2017 stanowi załącznik do protokołu.

Projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie połączenia Uniwersytetu Zielonogórskiego w Zielonej Górze oraz Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Sulechowie

Przewodniczący Komisji Ekonomiczno-Prawnej RG, prof. J. Szambelańczyk, przedstawił projekt uchwały, w której Rada zgłasza szereg uwag szczegółowych. Rada przyjęła uchwałę jednomyślnie. Uchwała nr 461/2017 stanowi załącznik do protokołu.

Projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad, trybu i kryteriów udzielania, spłacania oraz umarzania kredytów i pożyczek studenckich

Przewodniczący Komisji Ekonomiczno-Prawnej RG, prof. J. Szambelańczyk, przedstawił projekt uchwały, w której Rada pozytywnie opiniuje przedłożony projekt i zgłasza do niego szereg uwag. Rada przyjęła uchwałę jednomyślnie. Uchwała nr 462/2017 stanowi załącznik do protokołu.

VI. Zaopiniowanie wniosków jednostek organizacyjnych szkół wyższych o przyznanie uprawnień do nadawania stopni naukowych

Prof. J. Żmija, Przewodniczący Komisji Uprawnień Akademickich RG, przedstawił propozycje opinii o wnioskach jednostek organizacyjnych o przyznanie uprawnień do nadawania stopni naukowych.

Rada Główna jednomyślnie pozytywnie zaopiniowała wniosek Instytutu Biologii Doświadczalnej im. Marcelego Nenckiego Polskiej Akademii Nauk w Warszawie o przyznanie uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego nauk biologicznych w dyscyplinie biochemia.

Rada Główna jednomyślnie negatywnie zaopiniowała wniosek Wydziału Sztuk Wizualnych Akademii Sztuki w Szczecinie o przyznanie uprawnienia do nadawania stopnia doktora sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuki piękne.

Uchwały nr 463/2017 oraz nr 464/2017 stanowią załączniki do protokołu.

VII. Zaopiniowanie zasad przyznawania stypendiów naukowych

Prof. J. Szambelańczyk, Przewodniczący KEP RG, przedstawił regulaminy przyznawania stypendiów naukowych.

Jednomyślnie pozytywną opinię, z uwagą, uzyskał Regulamin konkursu na stypendia dla uczestników studiów doktoranckich oraz innych osób biorących udział w realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich Uniwersytetu Warszawskiego.

Dwa regulaminy uzyskały opinię jednomyślnie negatywną:

- Regulamin Dziekańskiego Funduszu Stypendialnego dla Olimpijczyków Uniwersytetu Jagiellońskiego,
- Regulamin konkursu „Stypendium im. Franciszka Mertensa” Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Stanowiska nr 85/2017, nr 86/2017 oraz nr 87/2017 stanowią załączniki do protokołu.

VIII. Przyjęcie protokołu XXXII posiedzenia plenarnego Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego (11 maja 2017 r.)

Rada przyjęła protokół jednomyślnie.

IX. Zamknięcie posiedzenia

Prof. E. Jezierski zamknął obrady i podziękował uczestnikom za udział i dyskusję.

Wiceprzewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Prof. Zbigniew Marciniak

Załączniki:

1. Porządek obrad
2. Komunikaty
3. Uchwały : nr 457–464
4. Stanowiska: nr 85-87
4. Nagranie przebiegu obrad na nośniku CD